

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет комп'ютерних наук,
управління та адміністрування
Кафедра публічного управління та
менеджменту природоохоронної
діяльності

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Формування гендерної політики в Україні

Виконала студентка 2 курсу
групи МПУ-20 зф
спеціальності 281 Публічне управління
та адміністрування
Юзва Ірина Михайлівна

Керівник: д-р. екон. наук, доцент
Павленко Олена Пантеліївна

Рецензент: д-р. екон. наук, професор
Немченко Валерій Вікторович

Факультет комп'ютерних наук, управління та адміністрування
Кафедра публічного управління та менеджменту природоохоронної діяльності
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Павленко О.П.

“28” жовтня 2021 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА СТУДЕНТУ

Юзві Ірині Михайлівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

- Тема роботи Формування гендерної політики в Україні
керівник роботи Павленко Олена Пантеліївна, д-р.екон.наук, доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом закладу вищої освіти від 18.10.2021 року №216 «С»
- Строк подання студентом роботи 09 грудня 2021 р.
- Вихідні дані до роботи матеріали періодичних видань, монографій, нормативно-правові акти, статті фахових збірників наукових робіт, матеріали сайтів Інтернет мережі.
- Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
 - Теоретичні основи аналізу гендерної політики.
 - Сучасний стан і динаміка гендерної політики в Україні.
 - Світова практика впровадження гендерної політики та залучення досвіду в Україні.
- Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
 - Визначення поняття «гендерна політика».
 - Рівні економічної активності жінок віком 40-44-роки, 1950-1985 рр.
 - Кореляція долі жінок за видами економічної діяльності до відношення середньомісячного номінального зарахування заробітної плати за видами економічної діяльності до середньоукраїнського рівня.
 - Порівняння середньомісячної заробітної плати жінок до середньомісячної заробітної плати чоловікам за різними галузями економіки, 2012-2018 рр.
 - Відношення середньої зарахованої заробітної плати жінок до середньої зарахованої заробітної плати чоловіків за видами економічної діяльності в 2018 р.
 - Різниця у заробітних платах між чоловіками та жінками в залежності від сфери діяльності

(Середньомісячна заробітна плата жінок та чоловіків за видами економічної діяльності у 2018 році). 7.Розподіл різниці у середньомісячній заробітній платі серед чоловіків та жінок в залежності від регіону. 8.Гендерний розподіл у посадах, що займають чоловіки та жінки у освітній сфері.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв

7.Дата видачі завдання 28 жовтня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1.	Робота з літературними джерелами	28.10.21-03.11.21	93	відмінно
2.	Робота на розділом 1 «Теоретичні основи аналізу гендерної політики»	04.11.21-14.11.21	95	відмінно
3.	Робота над розділом 2 «Сучасний стан і динаміка гендерної політики в Україні»	15.11.21-23.11.21	93	відмінно
4.	Рубіжна атестація	18.11.21-23.11.21	93	відмінно
5.	Робота над розділом 3 «Світова практика впровадження гендерної політики та залучення досвіду в Україні»	24.11.21-06.12.21	94	відмінно
6.	Оформлення роботи	06.12.21-09.12.21	93	відмінно
7.	Здача роботи на кафедрі	09.12.21		
8.	Перевірка на плагіат	09.12.21-12.12.21		
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)		94	відмінно

Студент _____
(підпис)

Юзва І.М.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Павленко О.П.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

на магістерську кваліфікаційну роботу на тему: «Формування гендерної політики в Україні» Юзви Ірини Михайлівни

Актуальність теми. Необхідність дослідження гендерної політики для України визначається тим, що розбудова демократичної, правової держави, створення для жінок і чоловіків рівних умов реалізації своїх можливостей в усіх сферах суспільно-політичного та економічного життя країни, з огляду на соціальну специфіку обох статей, має на меті подальшу демократизацію суспільства, інтеграцію країни у європейський та євроатлантичний простір. Важливу роль у цьому процесі мають відігравати інститути громадянського суспільства, оскільки їх вплив на розвиток суспільного життя має дедалі зростати. Очевидно, що у впровадженні багатьох напрямів внутрішньої політики, до числа яких, без сумніву, відноситься й гендерна, найбільш зважених та позитивних результатів держава може досягти лише за тісної взаємодії з інститутами громадянського суспільства. І саме ця взаємодія все ж потребує уважного теоретичного аналізу.

Незважаючи на важливість вирішення вказаних питань, необхідно визнати, що законодавча база, система інститутів, механізми формування гендерної політики з урахуванням інтересів та впливів громадянського суспільства на сучасному етапі політичного процесу в Україні досліджені недостатньо. До того ж, ігнорування гендерних проблем у стратегії розбудови державності може спричинити серйозні негативні наслідки.

Мета та задачі дослідження. Метою дослідження є вивчення сучасного стану механізмів формування та реалізації гендерної політики в Україні, ролі громадянського суспільства в її становленні, а також визначення та теоретичне обґрунтування напрямів їх удосконалення з використанням прогресивного зарубіжного досвіду.

Досягнення зазначеної мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- розглянути основні концептуальні напрями наукового вивчення гендеру як соціального явища та визначити джерельну базу дослідження;
- розкрити зміст механізму формування та реалізації гендерної політики;
- обґрунтувати політико-правову основу функціонування громадянського суспільства у гендерному питанні;
- проаналізувати міжнародні, регіональні та національні інституційні механізми запровадження гендерних підходів в соціально-політичній сфері;
- з'ясувати сучасний стан забезпечення гендерного паритету в Україні, визначити чинники та механізми реалізації гендерної рівності в політичній та інших сферах життя суспільства, особливості їх взаємозв'язку;
- окреслити світові тенденції розвитку гендерних відносин і параметри вимірювання рівня досягнення гендерної рівності;
- проаналізувати зарубіжний досвід формування та реалізації гендерної політики;
- визначити перспективні напрямки удосконалення гендерної політики України.

Об'єктом магістерської кваліфікаційної роботи є відносини, що формуються у процесі взаємодії держави та громадянського суспільства під час реалізації гендерної політики в умовах соціальних трансформацій.

Предметом дослідження є механізми формування та реалізації гендерної політики в Україні на сучасному етапі.

Методи дослідження визначаються потребою комплексного аналізу теми та базуються на використанні міждисциплінарного підходу, описовий, порівняльний, спостереження, праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених з цього напрямку.

Ключові слова: гендер, гендерна політика, державне управління, дискримінація, гендерна рівність.

ANNOTATION
for a master's qualification thesis on the topic:
"Formation of gender policy in Ukraine"
Yuzva Iryna Mykhailivna

Actuality of theme. The need to study this aspect for Ukraine is determined by the fact that the development of a democratic, legal state, the creation of equal conditions for women and men to realize their opportunities in all spheres of the country's socio-political and economic life, taking into account the social specificity of both sexes, aims at further democratization society, integration of the country into the European and Euro-Atlantic space. Institutions of civil society should play an important role in this process, as their influence on the development of public life should continue to grow. It is obvious that the state can achieve the most balanced and positive results in the implementation of many areas of domestic policy, which undoubtedly includes gender, only through close cooperation with institutions of civil society. And it is this interaction that still needs careful theoretical analysis.

Despite the importance of solving these issues, it must be recognized that the legislative framework, system of institutions, mechanisms of gender policy formation taking into account the interests and influences of civil society at the current stage of the political process in Ukraine have not been sufficiently researched. In addition, ignoring gender issues in the state-building strategy can have serious negative consequences.

The purpose and objectives of the research. The purpose of the study is to study the current state of mechanisms for the formation and implementation of gender policy in Ukraine, the role of civil society in its formation, as well as the definition and theoretical justification of directions for their improvement using progressive foreign experience.

Achieving the specified goal made it necessary to solve the following tasks:

- consider the main conceptual directions of the scientific study of gender as a social phenomenon and determine the source base of the research;
- to reveal the content of the mechanism of formation and implementation of gender policy;
- to substantiate the political and legal basis of the functioning of civil society in the gender issue;
- to analyze international, regional and national institutional mechanisms for the introduction of gender approaches in the socio-political sphere;
- to find out the current state of ensuring gender parity in Ukraine, to determine the factors and mechanisms for the implementation of gender equality in political and other spheres of social life, the peculiarities of their relationship;
- outline global trends in the development of gender relations and parameters for measuring the level of achieving gender equality;
- to analyze the foreign experience of the formation and implementation of gender policy;
- to determine promising directions for improving the gender policy of Ukraine.

The object of the master's qualification work is the relations that are formed in the process of interaction between the state and civil society during the implementation of gender policy in the conditions of social transformations.

The subject of the research is the mechanisms of formation and implementation of gender policy in Ukraine at the current stage. Research methods are determined by the need for a comprehensive analysis of the topic and are based on the use of an interdisciplinary approach, descriptive, comparative, observational, the work of leading domestic and foreign scientists in this area.

Key words: gender, gender policy, public administration, discrimination, gender equality.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ I . ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ...	12
1.1 Дослідження гендеру як соціального явища.....	12
1.2 Нормативно-правова база розвитку гендерної політики в Україні	17
1.3 Проблеми нерівності в гендерній політиці та шляхи їх вирішення	23
РОЗДІЛ II . СУЧАСНИЙ СТАН І ДИНАМІКА ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	25
2.1 Напрями розвитку гендерної політики в Україні	25
2.2 Державна політика щодо механізмів забезпечення гендерної рівності в Україні	29
2.3 Вплив гендеру на конкурентоспроможність в сучасних умовах ринку праці.....	31
2.4 Напрями вдосконалення гендерної політики в Україні	38
РОЗДІЛ III. СВІТОВА ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ДОСВІДУ В УКРАЇНІ.....	42
3.1 Тенденції розвитку гендерної політики у світі на сучасному етапі.....	42
3.2 Досвід впровадження гендерної політики в країнах ЄС.....	49
3.3 Перспективи гендерної політики в Україні.....	56
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	67

ВСТУП

Актуальність теми. Питання гендерної рівності стали в багатьох країнах об'єктом досліджень у політичній сфері, сфері освіти, громадської думки, зайнятості, міграції тощо. Науковий інтерес пов'язаний як з реальними соціальними процесами, так і з теоретичними передумовами, зокрема з формуванням гендерного підходу.

Необхідність дослідження даного аспекту для України визначається також тим, що розбудова демократичної, правової держави, створення для жінок і чоловіків рівних умов реалізації своїх можливостей в усіх сферах суспільно-політичного та економічного життя країни, з огляду на соціальну специфіку обох статей, має на меті подальшу демократизацію суспільства, інтеграцію країни у європейський та євроатлантичний простір. Важливу роль у цьому процесі мають відігравати інститути громадянського суспільства, оскільки їх вплив на розвиток суспільного життя має дедалі зростати. Очевидно, що у впровадженні багатьох напрямів внутрішньої політики, до числа яких, без сумніву, відноситься й гендерна, найбільш зважених та позитивних результатів держава може досягти лише за тісної взаємодії з інститутами громадянського суспільства. І саме ця взаємодія все ж потребує уважного теоретичного аналізу.

Незважаючи на важливість вирішення вказаних питань, необхідно визнати, що законодавча база, система інститутів, механізми формування гендерної політики з урахуванням інтересів та впливів громадянського суспільства на сучасному етапі політичного процесу в Україні досліджені недостатньо. До того ж, ігнорування гендерних проблем у стратегії розбудови державності може спричинити серйозні негативні наслідки.

Становище українського суспільства на даний момент змушує ставити під сумнів швидкоплинність інтеграції України до європейського світу.

Також слід відзначити, відсутність цілеспрямованої державної політики щодо досягнення гендерної рівності, невідповідність фактичних

можливостей представників обох статей до задекларованій в Конституції України рівності статей. Наслідком цього стає посилення диференціації між чоловіками та жінками, а отже порушення засад демократичного суспільства, що в свою чергу сповільнює розвиток країни, послаблює систему державного правління.

Комплексний характер дослідження ідеології гендерної рівності звернув увагу до нього філософів, соціологів, культурологів, антропологів, істориків, економістів, політологів і представників інших суспільних наук і, відповідно, наявність широкого кола джерел.

Уявлення про матеріальність та природність фемінного міститься в працях Арістотеля, Ж.-Ж. Руссо, І. Канта, Платона, Сократа, Ф. Ніцше, та інших відомих філософів.

Противниками феміністичної ідеології були А. Шопенгауер, З. Фрейд, І. Кант, Ф. Ніцше та ін. В своїх працях вони аргументували домінацію чоловіків

у суспільстві на підставі анатомо-фізіологічних особливостей та більш низьких ментальних здібностей жінок.

Незалежність та свободу жінок через здобуття якісної освіти доводили К. Агріппа, М. Уоллстонкрафт.

Ідеї про рівноправність статей можна знайти у працях французьких просвітителів: Вольтера, Д. Дідро, Ж.-Ж. Руссо, але з іншого боку вони не розглядали жінок в якості суб'єктів історії.

Відносини між статями як першооснову соціальних протиріч розглядаються в працях таких авторів, як Б. Фрідан, Г.А. Брандт, С.де Бовуар і ін.

Гендерні аспекти конструювання модерної ідентичності проаналізовані в роботах зарубіжних класиків, таких як П. Бурдьє, М. Вебер, Дж. Мітчелл.

Для вивчення сучасних гендерних практик оптимальним представляється поєднання якісних і кількісних методів дослідження.

Значний внесок у розробку якісної методології внесли вітчизняні вчені: Е.А. Здравомислова, Т.О. Марценюк, В.А. Ядов, І. В. Єфанова і ін.

Отже, можна зробити висновок, що ступінь вивченості проблеми не є достатньо високим, адже велика кількість робіт, в яких досліджуються різні аспекти фемінного та гендерної рівності, все ж не містить в собі шляхи та механізми конструювання ідеологічної системи гендерної рівності. У зв'язку з цим, видається актуальним теоретичне осмислення і емпіричне вивчення даного питання.

Мета та задачі дослідження. Метою дослідження є вивчення сучасного стану механізмів формування та реалізації гендерної політики в Україні, ролі громадянського суспільства в її становленні, а також визначення та теоретичне обґрунтування напрямів їх удосконалення з використанням прогресивного зарубіжного досвіду.

Досягнення зазначеної мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- розглянути основні концептуальні напрями наукового вивчення гендеру як соціального явища та визначити джерельну базу дослідження;
- розкрити зміст механізму формування та реалізації гендерної політики;
- обґрунтувати політико-правову основу функціонування громадянського суспільства у гендерному питанні;
- проаналізувати міжнародні, регіональні та національні інституційні механізми запровадження гендерних підходів в соціально-політичній сфері;
- з'ясувати сучасний стан забезпечення гендерного паритету в Україні, визначити чинники та механізми реалізації гендерної рівності в політичній та інших сферах життя суспільства, особливості їх взаємозв'язку;
- окреслити світові тенденції розвитку гендерних відносин і параметри вимірювання рівня досягнення гендерної рівності;
- проаналізувати зарубіжний досвід формування та реалізації гендерної політики;

– визначити перспективні напрямки удосконалення гендерної політики України.

Об'єктом магістерської кваліфікаційної роботи є відносини, що формуються у процесі взаємодії держави та громадянського суспільства під час реалізації гендерної політики в умовах соціальних трансформацій.

Предметом дослідження є механізми формування та реалізації гендерної політики в Україні на сучасному етапі.

Методи дослідження визначаються потребою комплексного аналізу теми та базуються на використанні міждисциплінарного підходу, описовий, порівняльний, спостереження, праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених з цього напрямку.

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена вибором теми а також проблематикою, яка до цього часу не мала цілісного розгляду, а саме процес взаємодії інститутів держави та громадянського суспільства в реалізації гендерної політики України. Вона полягає в наступному:

– теоретично обґрунтовано організаційно-правовий механізм взаємодії інститутів держави та громадянського суспільства у сфері гендерної політики в Україні, що дозволило виявити його політико-правову та інституційну компоненти; визначити структуру інституцій, які повинні реалізовувати в сучасній Україні політику в інтересах гендерної рівності;

– запропоновано використання біополітичного та психологічного методів при дослідженні особливостей та гендерно обумовлених детермінант взаємодії інститутів громадянського суспільства та держави у формуванні гендерної політики;

– комплексно проаналізовано систему національних, міжнародних та регіональних політико-правових актів, як в сфері взаємодії інститутів держави та громадянського суспільства, так і щодо регулювання гендерної політики; виявлено, що саме декларативний, не конкретизований характер деяких актів є головною причиною гальмування досягнення гендерної рівності в суспільно-політичній сфері.

Уточнено:

- категоріальний апарат, зокрема, визначення таких понять, як «гендерна рівноправність», «гендерна політика», «державна гендерна політика», «гендерний баланс», «гендерна демократія» та її складові;
- зміст принципу гендерної рівності в контексті понять формальної і фактичної рівності: доведено, що законодавчо закріплена рівність не обов'язково веде до реальної рівності, оскільки коригується характером культури суспільства;
- сукупність факторів, що обумовлюють особливості політичної поведінки жінок і чоловіків: чоловіки налаштовані переважно на самовираження, а жінки на налагодження міжособистісних стосунків;
- визначено об'єктивні соціально-політичні переваги політичного лідера-жінки перед чоловіком;
- моделі взаємодії громадянського суспільства з державою;
- аргументовано наявність гендерної складової цих відносин, визначено низьку ефективність такої взаємодії на сучасному етапі політичного процесу в Україні.

Дістало подальший розвиток:

- з'ясування перспективних шляхів щодо встановлення гендерної рівності, до яких віднесено модернізацію принципів рекрутування кадрів для здійснення публічної влади та вдосконалення законодавства;
- визначення ролі інститутів громадянського суспільстві у становленні ефективної та дієвої гендерної політики, доведено їх суттєве значення в цьому процесі;
- аналіз можливостей використання зарубіжного досвіду у формуванні гендерної політики в Україні, визначено наявність достатнього підґрунтя для запровадження «м'якого» квотування як першого кроку на шляху до запровадження скандинавської моделі.

ВИСНОВКИ

У роботі сформульовано підсумкові положення і практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів взаємодії інститутів української держави та громадянського суспільства в процесі реалізації гендерної політики на сучасному етапі.

У теорії гендерних досліджень на сучасному етапі виділено три основні концептуальні напрями наукового вивчення гендеру: як стратифікаційної категорії, як культурної метафори та як соціального конструкту.

З'ясовано, що в світі сформувалось дві провідні школи гендерних досліджень – англо-американська та європейська. Під впливом останньої сформувались вітчизняні школи: київська, одеська та харківська, що роблять акценти на різних аспектах гендерних досліджень.

Визначено, що гендерна політика являє собою цілеспрямовану діяльність державних інституцій та громадських об'єднань, метою якої є забезпечення рівноправності між чоловіками та жінками. До основних її напрямів відносяться: недопущення дискримінації за ознакою статі, забезпечення рівних можливостей з урахуванням відмінностей осіб різних статей, забезпечення рівної участі у прийнятті рішень в державі, формування гендерної культури, захист від пропаганди гендерної нерівності, дискримінації й насильства.

Встановлено, що головними концептуальними категоріями гендерної політики є гендерна рівність та громадянське суспільство. Їх зміст розкривається також у таких концептах, як гендерні стереотипи, гендерні установки, гендерні конфлікти та гендерні ролі, гендерна демократія, гендерна стратегія, гендерна ідеологія, гендерна культура, гендерний індекс людського розвитку тощо.

Обґрунтовано трактування громадянського суспільства в ролі учасника взаємодії з державою з гендерних питань як сфери позадержавних відносин, структур та інститутів.

Визначено, що в Україні сформоване достатнє політичне та правове поле для налагодження конструктивної взаємодії інституцій громадянського суспільства з органами державної влади у гендерній політиці; наша держава на сучасному етапі активно підтримує діяльність міждержавних і громадських структур, спрямовану на забезпечення гендерної рівноправності; гендерна рівність стає предметом розгляду в усіх вітчизняних державних програмах і стратегічних шляхах розвитку суспільства.

Проведений аналіз сучасного стану взаємодії інститутів держави та громадянського суспільства в реалізації гендерної політики в нашій державі дозволяє запропонувати низку заходів, спрямованих на подолання гендерної нерівності в нашому суспільстві, а саме: інтеграція гендерного підходу до учасників процесу ухвалення рішень; розробка стратегічної політики з урахуванням гендерної перспективи; проведення моніторингу дійсного стану представництва жінок і чоловіків; застосування методів оцінювання з використанням гендерно-чутливих показників; обґрунтування та упровадження ідеології рівності;

Запропоновано внесення змін до закону «Про державну службу» відносно квотування посад та закріплення гендерних принципів, а також до Кримінального кодексу України – в частині забезпечення прав чоловіків-батьків.

Аргументовано, що формування ефективної гендерної політики в Україні неможливе без вивчення та адаптації прогресивного зарубіжного досвіду. Запропоновано запозичення таких стратегічних заходів: використання гендерних квот; впровадження ідеологічного та міжвідомчого підходів щодо підвищення статусу жінок у суспільстві; підтримка регулярної взаємодії громадських організацій, засобів масової інформації та державних службовців; залучення до владних структур великої кількості жінок та гендерно обізнаних державних службовців; виділення необхідних ресурсів тощо.

Визначено, що втілення у життя принципу гендерної рівності та реалізації гендерної політики потребує перевірку та гарантування прав не тільки жінок, а й чоловіків.

Доведено, що лише плідна співпраця інститутів держави та громадянського суспільства забезпечить всебічну реалізацію гендерної політики. Обґрунтовано, що така співпраця буде результативною лише за умови її здійснення у рамках «моделі архітектора». Відповідно, стратегічним напрямом вдосконалення гендерної політики України має стати побудова саме цієї моделі взаємодії інститутів держави та громадянського суспільства.

В ході аналізу результатів іноземних і українських соціологічних досліджень можна з впевненістю сказати, що гендерна рівність в Україні знаходиться в початковому етапі становлення.

Законодавством України закріплені рівні права і можливості жінок і чоловіків на ринку праці, однак на практиці формальні правила де-факто не працюють і ситуація в сфері зайнятості виглядає як дискримінаційна по відношенню до жінок. Сучасне українське законодавство не відповідає вимогам гендерної нейтральності. Заборона і обмеження доступу працівників жіночої статі до ряду професій збільшують витрати роботодавця, таким чином, знижуються конкурентні переваги жінок в порівнянні з чоловіками.

Задля подальшого розвитку країни до європейського стандарту має бути виділений певний антидискримінаційний механізм, що повинен включати в себе:

- заходи щодо усунення існуючого нееквівалентного розподілу часового ресурсу між жінками і чоловіками на користь останніх;

- заходи щодо здійснення права на рівність і не-дискримінацію за статевою ознакою в сфері освіти (доступність, тексти, внутрішні статuti навчальних центрів, варіації в програмі залежно від статі, яких навчають, дотримання принципу гендерної представленості в історичних текстах, обов'язкове включення до навчальних планів матеріалу по гендерної

рівноправності, реалізацію специфічних гендерних досліджень у вищій школі);

- заходи щодо усунення структурної (прямий і непрямий) дискримінації жінок у сфері культури та спорту, ЗМІ та ТБ;

- інтеграцію принципу рівності і недискримінації за ознакою статі в галузь охорони здоров'я (визнання різних потреб і запитів в

- залежності від статі, усунення практик гінекологічного та акушерського насильства);

- заходи щодо усунення сексизму та сексистських практик в ЗМІ, на ТБ.

Забезпечення трансляції нестереотипного, плюрального і егалітарного образу жінки.

Забезпечення трансляції принципів гендерної рівності та адекватного інформування про заходи здійснення політики гендерної рівності, яка повинна включати:

Особлива увага повинна бути приділена усуненню трудової дискримінації жінок (принцип матеріальної автономії і самостійності всіх жінок, незалежно від сімейного стану та наявності дітей):

- гарантована державою декретна відпустка та відпустка по догляду за дитиною (рівні можливості для чоловіків і жінок);

- прямі гарантовані виплати допомоги;

- заходи щодо припинення звільнень або знижень на посаді як наслідок вагітності / декретної відпустки;

- розробка і впровадження Програм Рівності в державних і приватних підприємствах, моніторинг і звітність щодо виконання положень цих Програм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Верховна Рада України. Конституція України. (1996)
2. Ст. 1 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>]
3. Ст. 1 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>]
4. Кабінет Міністрів України. Національний план дій щодо поліпшення становища жінок та сприяння впровадженню гендерної рівності у суспільстві на 2001–2005 рр. № 479 (2001).
5. Верховна Рада України. (1993). Основи законодавства про охорону здоров'я. № 4 ст. 19. Київ: Відомості Верховної Ради України.
6. МОЗ України. План заходів щодо виконання Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві № 121. Взято з: <http://mozdocs.kiev.ua/>.
7. Верховна Рада України. (2005). Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Київ: Відомості Верховної Ради України.
8. ПРООН Україна.(2006). Огляд та рекомендації щодо впровадження гендерних підходів. Київ: Програма розвитку ООН в Україні.
9. ПРООН Україна. (2007) Стан забезпечення гендерної рівності в українському суспільстві. Київ: Щорічна державна доповідь.
10. Павличко С. (2002). Фемінізм. Київ.: Основи.
11. Оцінка гендерних питань в Україні в 2016. Взято з: <http://documents.worldbank.org/curated/en/953111470822853577/pdf/%20107673-PUB-UKRAINIAN-P156988-PUBLIC-SoltisBookENweb.pdf>
12. Краснопольська Т. М. Гендерна асиметрія в сучасній українській державі / Т. М. Краснопольська // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. – Одеса, 2010. – Вип. 40. – С. 554 – 562.
13. Краснопольська Т. М. Гендерний аспект впровадження принципу гендерної рівності в сучасній українській державі / Т. М. Краснопольська //

Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. – Одеса, 2011. – Вип. 42. – С. 207 – 215.

14. Краснопольська Т. М. Гендерна рівність в політичній сфері як складова паритетної демократії / Т. М. Краснопольська // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. – Одеса, 2012. – Вип. 47. – С. 223 – 232.

15. Краснопольська Т. М. Гендерна політика в Україні / Т. М. Краснопольська // Держава і право: *de lege praeterita, instante, futura* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Миколаїв, 2009. – С. 389 – 390.

16. Краснопольська Т. М. Інституційний механізм ООН у запровадженні гендерної рівності / Т. М. Краснопольська // Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права : матеріали міжнародної наукової конференції. – Одеса, 2012. – С. 260 – 262.

17. Журженко Т. Ю. Соціальне відтворення та гендерна політика в Україні. - Харків: Фоліо. - 2001. - 166 с.

18. Рубін Г. Обмін жінками // Антологія гендерної теорії / за ред. Е. І. Гапова, А. Р. Усманова. - Мінськ: Пропілеї. - 2000. - С. 99-113.

19. Хубер Дж. Теорія гендерної стратифікації // Антологія гендерної теорії. – 2001. - С. 77-99.

20. Антология гендерной теории / под ред. Е. И. Гаповой, А. Р. Усмановой. Минск: Пропилеи. - 2020. - 384 с.

21. Тартаковская И. Н. Гендерная политика в Европейском регионе // Гендерное равенство в современном мире. - С. 50—58.

22. Мельник Т. М. Міжнародний досвід утвердження гендерної рівності // Міжнародний досвід державного забезпечення рівності жінок та чоловіків : матеріали міжнар. конф. (м. Київ, 30 черв. – 1 лип. 2003 р.). – К. : Вид-во «Логос», 2013. – С. 12–50.

23. Гендерні аспекти державної служби : монографія / М. Пірен, Н. Грицяк, Т. Василевська, О. Іваницька ; заг. ред. Б. Кравченко. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2012. – 335 с.

24. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2002. – 121 с.
25. Жінка і демократія : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2–5 черв. 1995 р.). – К. : Вид-во «Жіноча Громада», 1995. – 182 с.
26. Формування гендерного паритету в контексті сучасних соціально-економічних перетворень : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 5–7 грудня 2002 р.). – К. : Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді: Укр. ін-т соц. досліджень, 2002. – 222 с.
27. Гаращенко С. В. Гендерна рівність як чинник демократичних перетворень в Україні / С. В. Гаращенко // Наукові записки. – 2018. – Т. 82. – С. 58-61.
28. Впровадження гендерних підходів у діяльність органів виконавчої влади : практич. посіб. для держ. службовців. – К. : К.І.С., 2004. – 178 с.
29. Законотворчість: забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: закони і законодавчі акти / заг. ред. і упоряд. О. І. Сусллова, Е. Р. Рахімкулов ; ред. О. Б. Дирда. – К. : Заповіт, 2016. – 189 с.
30. Гендер і культура : збірник статей. – К. : ФАКТ, 2001. – 222 с.
31. Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» : від 08.09.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2866-15>.
32. М. Корюкалов Гендерна політика та інституційні механізми її реалізації в Україні. Національний огляд виконання Україною Пекінської декларації та Платформи дій і заключних документів Двадцять третьої спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН, 2014- 122 с.
33. Raewyn W. Connell. (2014). Gender and Power: Society, the Person and Sexual Politics. New York: Social Science.
34. Гендерна політика в нормативно-правових документах. Частина 1. За заг.ред Левченко К.Б. / Г.Г. Жуковська, К.Б. Левченко, О.О. Остапенко, О.І. Сусллова. Київ, 2020. 186 с.

35. Оніщенко Н.М., Матвієнко О.В. Гендерні правовідносини: поняття, сутність, природа та значення. Держава і право. Серія: «Юридичні і політичні науки». К., 2006. Вип. 33. С. 90–96.
36. Основи теорії гендеру: навч. посібник / В.П. Агеєва, В.В. Близнюк, І.О. Головащенко, П.П. Горностай, Н.В. Лавриненко, О.А. Луценко. К.: Вид-во «К.І.С.», 2004. 536 с.
37. Полешко А.В. Рівність прав і можливостей жінки та чоловіка в суспільстві. Право України. 2000. № 4. С. 20–22.
38. Стан забезпечення гендерної рівності в українському суспільстві. Щорічна державна доповідь. К., 2007. 223 с.
39. Чижмар К.І. Принцип рівності прав жінок і чоловіків у міжнародному праві. Право України. 2001. № 3. С. 3–6.
40. Фрицький О.Ф. Романюк І.І. Конституційно-правові аспекти забезпечення гендерної рівності в Україні. Молодий вчений. 2017. № 5.1 (45.1). С. 146–148.
41. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів – К., 2014. – 65 с.
42. Оксамитна С.М. Гендерні ролі та стереотипи // Основи теорії гендера: Навчальний посібник. – К.: “К.І.С.”, 2004. – С. 157-181.
43. Гендерна політика в системі державного управління : підручник / за заг. ред. М. М. Білинської. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. - 132 с.
44. Вілкова О. Сучасні моделі гендерної політики: сутність та особливості впровадження / Олена Вілкова // Політ. менеджмент. – 2008. – № 6. – С. 160–166.
45. Гендерні аспекти державної служби : монографія / [М. І. Пірен, Н. В. Грицяк, Т. Е. Василевська, О. М. Іваницька] ; за заг. ред. Богдана Кравченка. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. – 336 с.
46. Грицяк Н. Формування гендерної політики в Україні: проблеми теорії, методології, практики : монографія / Наталя Грицяк. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 384 с

47. Тукаленко І. Від рівності прав до рівності можливостей / Інна Тукаленко // Політ. менеджмент. – 2008. – № 5. – С. 128–135.
48. Карпачова Н. І. Принцип рівноправності: політичні права жінок у контексті гендерної перспективи / Карпачова Н. І. // Гендерні паритети в умовах трансформації суспільства : монографія / за заг. ред. Н. М. Онищенко, Н. М. Пархоменко. – К. : ТОВ «Вид-во “Юрид. думка”», 2007. – С. 219–243.
49. Жарова Л. Макроекономічний вимір гендерної рівності. Гендер і гроші. 31 (42). 2017. С.11–15.
50. Кушнір Н. В. Міжнародний досвід законодавчого забезпечення гендерної рівності. Право і безпека. № 1(64). 2017. С. 93–98.
51. Литвинчук О. Вплив гендерних стереотипів на формування ідентичності жінки. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2017.
52. Марценюк Т. Гендерна рівність і роль жінок в парламентах світу. Права людини в Україні. Харків, 2015.
53. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. К., 2014. 65 с.
54. Мельник Т. Міжнародний досвід гендерних перетворень. К.: Вид-во «Логос», 2004. 320 с.
55. Найдич М. Гендерна проблематика у політиці Європейського Союзу. Гендерні підходи у сфері державної служби та служби в органах місцевого самоврядування: матеріали Міжнар. наук. — практ. конф., 1 червня. 2012 р., м. Луцьк.
56. Оніщенко І. Гендерна політика Європейського Союзу: порядок денний для України. Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Філософія, культурологія, соціологія. 2012. Вип. 4. С. 12–15.
57. Рудік О. М. Вирішення проблеми гендерного розриву в рівні заробітної платні: досвід ЄС. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2013. Вип. 2.
58. Рудік О. М. Забезпечення гендерного балансу у прийнятті політичних та економічних рішень: досвід ЄС.

59. Терлецька І. Гендерні аспекти політики: спроба синтезного аналізу. Вісник КНТЕУ. 2010. С.77–88.

60. Ніфатова О. М. Гендерна політика України: протиріччя та соціальні аспекти / О. М. Ніфатова, А. А. Ващенко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2017. – № 2. – С. 13–17.